

تحلیل تاثیر اقدامات محافظتی از زنان بر احساس امنیت آنان در شهر کابل (مطالعه اقدامات صورت گرفته در سالهای ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۰)

Analyzing the impact of protective measures for women on their sense of security in Kabul city (study of measures taken in the years 2020-2021)

چکیده

ارتباط میان احساس امنیت زنان، انجام اقدامات محافظتی و آسیب‌پذیری آنان در جوامع سنتی مانند افغانستان از موضوعات است که کمتر نویسندگان به آن پرداخته شده است. از این‌رو، هدف این نوشتار ارزیابی میان انجام اقدامات محافظتی، آسیب‌پذیری زنان و احساس امنیت در شهر کابل است. روش این پژوهش از نظر زمان مقطعی^۱، از نوع توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری تحقیق زنان از ۱۸ الی ۷۰ سال است. حجم نمونه ۲۴۷ نفر تعیین شده است. روش نمونه‌گیری، به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده است. گردآوری داده‌ها از طریق پرسش‌نامه محقق‌ساخته انجام شد. اعتبار و روایی پرسش‌نامه از روش اعتبار صوری و محتوایی بهره‌گرفته شده که مقدار آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۸ است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ انجام شد. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد زنانی که در شهر کابل دارای سواد بالا هستند، احساس امنیت بیشتر نسبت به زنان که بی‌سواد است، دارند. از سوی هم، میان شغل زنان و امنیت ارتباط است، به‌گونه‌ای که احساس ناامنی در بین سربازان زنان بیشتر از دیگران است؛ در حالی که زنان دانشجو، کارمندان، بازنشسته‌ها، خانهدارها احساس ناامنی کمتر در شهر کابل مشاهده کرده؛ زنان مجرد به نسبت زنان متأهل، زنان که سبک زندگی تنهای دارند، حس ناامنی بیشتر دارند. علاوه بر متغیرهای جمعیت‌شناختی، تحقیق این فرضیه را به اثبات می‌رساند که به هر میزان احساس آسیب‌پذیری زنان در شهر کابل بیشتر باشد، احساس ناامنی او بیشتر خواهد بود. آزمون مدنظر در پژوهش حاضر نشان می‌دهد که میان احساس ناامنی و آسیب‌پذیری بودن زنان در شهر کابل ارتباط معنادار است. در نهایت متغیر اقدامات محافظتی چنین است که هر چه اقدامات محافظتی بیشتر، به کاهش احساس ناامنی زنان در شهر کابل می‌انجامد. جمع‌بندی تحقیق بیان می‌کند که میان اقدامات محافظتی، آسیب‌پذیری و احساس ناامنی در شهر کابل ارتباط است. متغیرهای جمعیت‌شناختی در احساس و عدم احساس امنیت زنان در شهر کابل موثر است.

کلید واژه

اقدامات محافظتی، آسیب‌پذیری، زنان، احساس امنیت، شهر کابل، افغانستان

^۱ - این تحقیق از نظر زمانی سال‌های ۱۳۹۹-۱۴۰۰ حکومت جمهورییت اشرف غنی را شامل می‌شود.

Abstract

The relationship between women's sense of security, taking protective measures, and their vulnerability in traditional societies such as Afghanistan is a topic that has been addressed by few authors. Therefore, the aim of this article is to evaluate the relationship between taking protective measures, women's vulnerability, and sense of security in Kabul city. The method of this research is descriptive-analytical in terms of cross-sectional time. The statistical population of the research is women aged 18 to 70. The sample size is determined as 247 people. The sampling method is simple random sampling. Data collection was carried out through a researcher-made questionnaire. The validity and reliability of the questionnaire were based on face and content validity, with Cronbach's alpha value higher than 0.8. Data analysis was performed using SPSS version 26 software. The research findings show that women who are highly educated in Kabul city have a greater sense of security than women who are illiterate. On the other hand, there is a relationship between women's jobs and security, such that the feeling of insecurity is higher among female soldiers than others; while female students, employees, retirees, and housewives have observed a lower feeling of insecurity in Kabul; single women have a higher feeling of insecurity than married women and women who live alone. In addition to demographic variables, the research proves the hypothesis that the greater the level of vulnerability of women in Kabul, the greater their feeling of insecurity will be. The test considered in the present study shows that there is a significant relationship between the feeling of insecurity and vulnerability of women in Kabul. Finally, the variable of protective measures is such that the more protective measures are taken, the less women feel insecure in Kabul.

Keywords: Protective measures, vulnerability, women, sense of security, Kabul city, Afghanistan

مقدمه

امنیت یا به تعبیر بهتر احساس امنیت از نیازهای مهم هر فرد در زندگی اجتماعی است. انسان برای زندگی در جامعه و دستیابی به مراتب بالای رشد، نیازمند امنیت و آرامش خاطر است. حق داشتن

امنیت چنان اهمیتی دارد که در کنار حقوق بنیادینی چون حق حیات، جزء نسل اول حقوق بشر محسوب می‌شود (پاک‌نهاد، ۱۳۹۲). احساس ناامنی ممکن است از عوامل متعددی چون بلایای طبیعی، جنگ و نظایر آن پدید آید؛ اما آنچه که در این نوشتار مد نظر است، احساس ناامنی حاصل از جرم یا احتمال قربانی شدن زنان است.

سنجش و ارزیابی میزان احساس ناامنی نیز در برخی کشورها مورد توجه است. برای مثال در فرانسه به ابتکار ریس جمهور و به موجب تصویب‌نامه سال ۱۹۷۶، کمیته مطالعات پیرامون خشونت و قربانی تشکیل شد و این کمیته در سال ۱۹۷۷ گزارش خود را که مشتمل بر ۱۰۵ راه حل برای کاهش خشونت و افزایش امنیت بود به رئیس جمهور ارائه کرد (نجفی ابرنآبادی، ۱۳۷۷). ولی در افغانستان چندان مورد توجه قرار نگرفته است. در مورد امنیت زنان مطالعات پیمانشی زیاد به لحاظ تاریخی در کشورها انجام شده است. به طور مثال کفایی (۱۳۸۸)، بیان می‌کند که مردان بیشتر از اتوبوس و زنان بیشتر از از آژانس، برای رفت آمد در سطح شهر استفاده کرده‌اند. زنان بیشتر به دلیل امنیت و مردان بیشتر به دلیل تردد این وسیله نقلیه عمومی را انتخاب کرده‌اند. همچنین افرادی که دارای سواد پایین هستند، تاکسی‌ها را دارای امنیت بیشتری نسبت به سایر وسایل عمومی می‌دانند. برخی معتقد است میزان احساس ناامنی از حیث جنسیت، منطقه محل سکونت، تاهل و سن پاسخگویان متفاوت است. بین میزان احساس ناامنی و متغیرهای انتظار از پلیس، هویت، اعتماد، تعلق محله و کالبد شهری رابطه وجود دارد (بیات، ۱۳۸۶).

از سوی هم، میانی تحصیلات، شغل افراد و احساس امنیت ارتباط است. بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی از جرایم کلاهبرداری، سرقت، خرید و فروش مواد مخدر، ایجاد مزاحمت برای نوامیس مردم، وجود دختران فراری و زنان فراری و زنان خیابانی به عنوان ۵ جرم مهم شهر تلقی شده است. پاسخگویان وضعیت‌های حمل پول نقد به مقدار زیاد، ترک اتومبیل در خیابان بدون قفل و دزدگیر، تردد خانم‌ها به تنهای در شهر، سوار کردن مسافران در خیابان‌های خلوت، خصوصاً در شب و تردد با ماشین‌های مسافربر شخصی در شب احساس بالایی از خطر داشتند.

نویسنده دیگر به این نتیجه رسیده است که زنان بالای ۱۵ سال از عوامل محیطی مانند کاربردی اراضی، تنوع کاربردی‌های ساعت‌های فعالیت و مجاورت‌های مکانی کابردها، با افزایش حس امنیت زنان رابطه معنادار است. موارد تحصیلات، اشتغال، سن، مهاجرت تاثیر بر میزان امنیت زنان دارد (گلی، ۱۳۹۰). به تایید آن، بیشتر از حدود ۶۵ درصد زنان راننده با مزاحمت‌های بسیار مواجه شده‌اند. حدود ۷۴ درصد تاریک بودن معابر احساس دلهره دارند. حدود ۵۳ درصد اعلام کرده‌اند جامعه برای زنان اصلاً امن نیست (نجفی، ۱۳۸۴).

جامعه زنان افغانستان در ادوار تاریخ از حقوق اولیه و ابتدایی محروم بوده و ساختار اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه بیشتر به حالت مردانه تدوین شده است. زنان در این ساختار خود را بیگانه احساس نموده و دوچار یک نوع احساس و ناامنی شدیداند. این وضعیت اجتماعی بگونه‌ای است که زنان احساس آسیب‌پذیری شان نسبت به مردان بیشتراند، دست به اقدامات محافظتی می‌زنند تا از این طریق تأمین امنیت یا دلهره‌گی خود را برطرف نماید. نوشتار حاضر در تلاش است که این شکاف اجتماعی را در میان زنان شهرکابل بررسی نموده و دفعات اقدامات محافظتی زنان و آسیب‌پذیری آنان را توصیف و ماتریکس آن را در شهرکابل چگونه است، تبیین نماید. شرح دقیق آمار تعداد اقدامات محافظتی زنان و آسیب‌پذیری زنان در بیان توصیف واقعی احساس ناامنی آنان شهرکابل مفید است. این تحقیق به دنبال آن

است که بدانند آیا میان دفعات انجام اقدام محافظتی زنان و آسیب‌پذیری آنان با توجه به خصوصیات فردی و ساختار اجتماعی افغانستان در میزان احساس ناامنی^۱ زنان موثر است یا خیر؟ اگر تاثیر دارد شدت آن در چی حد است، مقاله حاضر به آن می پردازد. قابل تذکر است این‌که، ارزیابی انجام اقدامات محافظتی و آسیب‌پذیری زنان بر احساس امنیت^۲ آنان در شهر کابل- افغانستان دارای پیشینه تاریخی چندان نبوده و پژوهشگران داخلی در این موضوع نپرداخته، در حالی‌که ضرورت و اهمیت آن بر همه مبرهن است. ولی بحث امنیت و عدم تأمین امنیت زنان، انجام دفعات اقدامات محافظتی و آسیب‌پذیری زنان در شهر از موضوعات است که سایر کشورها، نهادهای ملی، بین‌المللی و پژوهشگران علوم اجتماعی به آن توجه خوش نشان داده و به صورت مکرر به آن پرداخته و دارای پیشینه تاریخی بسیار غنی می‌باشد.

عوامل موثر بر احساس ناامنی زنان

در توضیح احساس امنیت زنان در سطح شهر، عوامل متفاوت وجود دارد. در اینجا به صورت مختصر به چند موارد که با تحقیق مرتبط است، اشاره می‌گردد.

۱- تجربه قربانی شدن قبلی

مطالعات نشان می‌دهد که ارتباط قوی بین قربانی شدن قبلی و احساس ناامنی زنان وجود دارد (Henson Reyns & Fisher 2013: 479). در این دیدگاه صرفاً قربانی مستقیم مورد توجه نیست؛ بلکه آگاهی مستمر از حوادث با جرم و ارتباط با قربانیان جرم و مشابهت‌های سنی، موقعیتی، جنسی فرد قربانی شده و قرار گرفتن در شرایط مشابه قربانی جرائم در افزایش احساس ناامنی مؤثر است (صادقی فسایی و میرحسینی، ۱۳۸۸: ۱۳۱). تجربه قربانی شدن در بحث احساس ناامنی در میان محققین به تجربه قربانی مستقیم و غیرمستقیم تقسیم شده است (Grubb & Henson, Reyns & Fisher, 2013: 479). قربانی شدن مستقیم: هرچه تجربه واقعی قربانی شدن بیشتر باشد یا هرچه احتمال قربانی شدن بیشتر باشد، احساس افراد از قربانی شدن بیشتر خواهد شد. این مدل در واقع ساده‌ترین مدل احساس ناامنی است. اگرچه این موضع نظری همواره مورد تأیید شواهد تجربی موجود قرار نگرفته است (عبدالملکی، ۱۳۹۵: ۴۶)، ولی یافته‌ها نشان می‌دهد کسانی که بیشتر در معرض قربانی قرار دارند، کمتر از دیگران احساس ناامنی دارند. در مقابل، کسانی که کمتر در معرض قربانی هستند (زنان سال‌خورده)، احساس ناامنی بیشتری گزارش می‌دهند (نیکوکار و همت‌پور، ۸۶).

قربانی شدن غیرمستقیم: این مدل قربانی شدن، اشخاصی که درباره ناامنی از طریق دیگران می‌شنوند، به علت افزایش میزان ناامنی، قربانیان غیرمستقیم ناامنی اند (عبدالملکی، ۱۳۹۵: ۱۴۶). بر اساس نظریه قربانی غیرمستقیم، چنانچه روابط اجتماعی عمدتاً تحت تأثیر ساختار اجتماعی و اقتصادی جامعه محلی باشد، میزان ناامنی تغییر معناداری را نشان خواهد داد (نیکوکار و همت‌پور، ۸۶).

۲- نظریه آسیب‌پذیری^۳

آسیب‌پذیری به معنای بی‌دفاع بودن است؛ به‌گونه‌ای که اشخاص خود را در برابر حملات احتمالی دچار کمبود و ضعف می‌داند و برای حمایت از خود از طریق مقاومت فیزیکی، اجتماعی و اقتصادی، احساس ناتوانی می‌کند نظریه آسیب‌پذیری توسط اسکوگان و مکسفیلد در سال ۱۹۸۱ معرفی

^۱ - ناامنی زنان، شامل ناامنی شخصی است. مانند احساس ناامنی از دزدی، سرقت، بیرون از خانه به تنهایی در روز و شب... است.

^۲ - این تحقیق از نظر زمانی سال‌های ۱۳۹۹-۱۴۰۰ حکومت جمهورییت اشرف غنی را شامل می‌شود.

شد(عشایری، ۱۳۹۷: ۱۳). این نظریه بر رابطه بین ویژگی‌های اجتماعی شهروندان و احساس امنیت در محیط شهری تمرکز دارد(خواجه نوری و نیازپور، ۱۴۰۴، ۱۶۱) و تلاش می‌کند ارتباط میان سطح پویایی و تعاملات اجتماعی ساکنان بر میزان احساس امنیت آنان در محل‌های مسکونی را نشان دهد. بر اساس این نظریه، افرادی مانند زنان و سال‌خوردگان که در برابر تهدیدات آسیب‌پذیرند، احساس ناامنی بیشتری خواهند داشت (نیکوکار و همت‌پور، ۱۳۹۱: ۸۱). مطابق رویکرد آسیب‌پذیری، آسیب‌پذیری جنسی و جنسیتی دربردارنده میزان آسیب‌پذیری فیزیولوژیکی و اجتماعی مردان و زنان است که به‌عنوان عوامل مؤثر بر ناامنی شناخته شده است (Lee, Reyns, Kim & Maher, 2020: 1).

هنگامی که نظریه آسیب‌پذیری در جامعه افغانستان مبنای تحلیل قرار می‌گیرد، زنان، کودکان، معلولان و اقلیت‌های قومی و مذهبی نسبت به دیگران آسیب‌پذیرتر به نظر می‌رسند. آسیب‌پذیر بودن زنان به‌دلیل جامعه مردسالار، جنگ‌های داخلی، تنگ‌دستی، عدم استقلال مالی زنان و فقر بیشتر است. به‌موازات آن، کودکان، معلولان و اقلیت‌های نژادی و مذهبی نسبت به سایر شهروندان بیشتر در معرض آسیب‌پذیری هستند.

در رویکرد آسیب‌پذیری، فهم اشخاص از میزان آسیب‌پذیری در برابر احتمال قربانی شدن، علت اصلی است. به بیان دیگر، افرادی که خود را نسبت به دیگران آسیب‌پذیرتر تصور می‌کنند، ناامنی بیشتری احساس می‌کنند(عشایری، ۱۳۹۷: ۱۳۳). اسکوگان و مکسفیلد عوامل مؤثر بر آسیب‌پذیری فیزیکی و اجتماعی را به دو دسته تقسیم کرده‌اند:

۱. آسیب‌پذیری فیزیکی: به‌معنای ناتوانی در مقابله با حملات، بی‌دفاع بودن در برابر حملات و مواجه شدن با پیامدهای خطرناک فیزیکی (Rader, Rogers & Cossman, 2020: 2؛ پورمحمدی، ۱۳۹۶) مانند زنان و افراد مسن (Baron, 2011).

۲. آسیب‌پذیری اجتماعی: این آسیب‌پذیری زمانی مطرح می‌شود که امکان دارد افراد به‌دلیل آنچه هستند، بیشتر در معرض تهدید قربانی شدن باشند و در این موقعیت، اثر اجتماعی و اقتصادی قربانی شدن بر دوش آن‌ها بیشتر از دیگران سنگینی می‌کند (Baron, 2011).

۳- خطر ادراک‌شده

یکی از مهم‌ترین مفاهیمی که در تحقیقات گذشته ارتباط آن با احساس ناامنی بررسی شده و به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده قوی احساس امنیت و عدم امنیت در بیان زنان از آن یاد می‌شود، خطر ادراک‌شده است (Baron, 2011: 478). یافته‌های این مطالعات همچنین نشان داده است که در پیش‌بینی احساس ناامنی می‌توان خطر ادراک شده را با موفقیت به کار برد (Cook & Fox, 2011: 687). فرارو نیز دریافته است که این متغیر هم قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده ناامنی و هم پیش‌بینی‌کننده خوبی برای کوشش‌هایی است که افراد برای محافظت از خود در برابر جرم انجام می‌دهند، می‌باشد(عبدالملکی، ۱۳۹۵: ۸۱).

۴- جنسیت

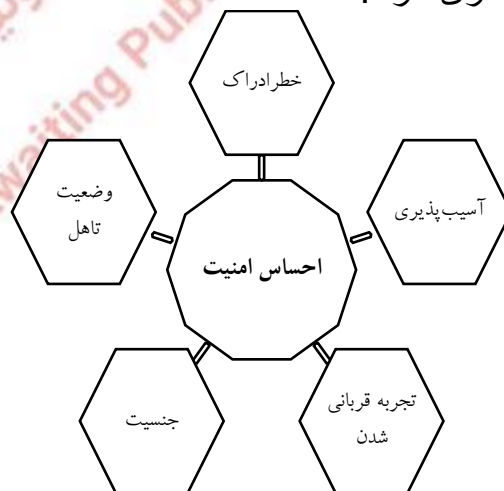
مدت‌هاست این حقیقت پذیرفته شده است که میان جنسیت و قربانی ارتباط وجود دارد؛ به این معنا که جنسیت در تعیین احساس ناامنی مؤثر است؛ ولی به این امر که چرا این ارتباط وجود دارد، کمتر توجه شده است (Choi & Merlo, 2021: 3). سبک زندگی، نقش‌های مبتنی بر جنسیت و محدودیت‌های اجتماعی منحصر به روابط جنسی، نقش راهبردی در تشریح متفاوت بودن خطر قربانی افراد دارد(شاهپوری و بشیریه، ۱۴۰۴، ۳۰۱).. متناسب با نوع جرم، این احتمال وجود دارد که شخص صرفاً به‌دلیل نوع جنسیت خود در معرض خطر شدیدتر قربانی باشد.

برخی پژوهش‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که زنان بیشتر از مردان از احساس ناامنی دارند (Jansson, 2006: 12; Cook & Fox, 2011: 685)؛ اما ناامنی زنان بنا بر آسیب‌پذیری فیزیکی و اجتماعی، تفاوت جنسیتی است (Ferraro, k. f., 1996). زنان به‌ناگاه متوجه وجود این ناامنی در وجود خود نمی‌شوند. این احساس ناامنی مادرزادی هم نیست؛ بلکه زنان در فرآیند جامعه‌پذیری خویش این ترس از ناامنی را فرامی‌گیرند که اگر شب تنها بیرون شوند، احتمال حمله به آن‌ها وجود دارد. خانواده، اقوام، دوستان و رسانه‌ها همگی در ایجاد و تقویت این احساس ناامنی سهیم هستند.

۵- وضعیت تاهل

وضعیت عدم تاهل از جمله عوامل مهمی در بزه‌دیدگی زنان است؛ چراکه افراد مجرد حس مسئولیت کمتری دارند و همچنین به‌دلیل وقت آزادتر، بیشتر در جامعه حضور دارند. همین حضور پررنگ‌تر شاید از علت‌های بزه‌دیدگی بیشتر آن‌ها نسبت به زنان متأهل باشد. نقش‌های اجتماعی زنان باعث می‌شود بیشتر در محیط‌های مجرمانه و خطرناک یا در زمان‌های خطرناک رفت‌وآمد کنند. زنان متأهل خود را ملزم به رعایت قیود اجتماعی می‌دانند و ناچار به پذیرش مسئولیت‌های بیشتر اجتماعی‌اند. همین امر سبب حضور بیشترشان در خانه و حضور کم‌رنگ‌تر آن‌ها در محیط بیرون شده و در نتیجه کمتر قربانی جرائم می‌شوند. همچنین زنانی که مطلقه بوده یا جدای از شوهرانشان زندگی می‌کنند، ممکن است به‌دلیل نداشتن حامی، بیش از زنان متأهل در معرض تجاوز قرار بگیرند. البته ارتکاب برخی از جرائم علیه بانوان متأهل، همانند انواع مختلف مزاحمت‌های خیابانی و تعرض جنسی، سوای از وضعیت تاهل زنان، بیشتر به‌دلیل ویژگی جنسیتی و جسمانی زنان، بیماری مجرمان و... است (تقی‌پور جاوی، ۱۳۹۷: ۴۷).

فرار و وار نیز معتقدند که زنان زیر ۳۵ سال عمدتاً نگران تجاوز جنسی هستند؛ ولی وقتی که پا به سن می‌گذارند، این احساس ناامنی در آن‌ها از بین نمی‌رود و به شکل جدید، دوباره ظاهر می‌شود. از نظر وار، احساس ناامنی زنان پیر ناشی از آسیب‌پذیری فزاینده آنان است (سیدزاده و کرمانی، ۱۳۹۹) و احساس می‌شود که در شهرکابل زنان متأهل نسبت به زنان مجرد احساس ناامنی کمتری دارند؛ در حالی که زنان جوان‌تر احساس ناامنی بیشتری دارند.



نمودار ۱- عوامل موثر بر احساس امنیت زنان

روش پژوهش

این پژوهش از نظر زمان مقطعی (سال‌های ۱۳۹۹-۱۴۰۰)، از نظر هدف کاربردی و به لحاظ شیوه پیمایشی و از نوع توصیفی-تبیینی است. جامعه‌آماري این پژوهش شامل زنان از ۱۸ الی ۷۰ سال در

شهر کابل است. با توجه به گستردگی شهر کابل و محدودیت‌های اجرایی، جامعه آماری این پژوهش تنها به زنان شهر کابل است. حجم نمونه ۲۴۷ نفر تعیین شده است. روش نمونه‌گیری تحقیق، طوری است که ساحات مورد تحقیق به ساحات مشخص تقسیم شد و سپس، از داخل شهر کابل، نمونه‌ها با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. گردآوری داده‌ها از طریق پرسش‌نامه محقق‌ساخته انجام شد. برای تعیین اعتبار و روایی پرسش‌نامه از روش اعتبار صوری و محتوایی استفاده گردید و برای پایایی آن، از ضریب آلفای کرونباخ بهره گرفته شد. مقدار آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۸ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی مطلوب برای ابزار اندازه‌گیری است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ انجام شد. سپس داده‌ها با روش‌های تحلیلی و توصیفی بررسی و تحلیل شد.

یافته‌های توصیفی

۱- سیمایی جامعه آماری

بر اساس داده‌های آماری از مجموع ۲۴۷ نمونه انتخابی در شهر کابل، ۱۵۴ نفر مجرد (۶۲/۳ درصد)، ۵۸ نفر متأهل (۲۳/۵ درصد)، ۱۳ نفر بیوه (۵/۲ درصد)، و ۲۲ نفر را بدون پاسخ (۸/۹ درصد) تشکیل می‌دهد. ۱۵ نفر کارمند (۵/۷ درصد)، ۲۲ نفر شغل آزاد (۸/۹ درصد)، ۲۱ نفر بازنشسته (۴/۵ درصد)، ۷ نفر را خانه‌دار (۲/۷ درصد)، ۲۷ نفر را دانش‌آموز (۱۰/۹ درصد)، ۲ نفر را سرباز (۰/۸ درصد) و ۱۱ نفر (۴/۵ درصد) شغل خود را ذکر نکردند. همچنان میزان سطح سواد زنان در این تحقیق، ۱۳ نفر را بی‌سواد (۵/۳ درصد)، ۳۴ نفر ابتدایی (۱۳/۸ درصد)، ۸۶ نفر دیپلم (۳۴/۸ درصد)، ۹۹ نفر کارشناسی (۴۰/۱ درصد)، ۲۷ نفر کارشناسی ارشد (۱۰/۹ درصد)، ۴ نفر دکتری (۲/۰ درصد) و ۶ نفر (۲/۴ درصد) زنان نیز از پاسخ به این پرسش خودداری کرده‌اند. بیش از ۳۷/۲ درصد (۹۲ نفر) در خانه ویلایی، ۵۴/۷ درصد (۱۳۵ نفر) آپارتمانی و ۸/۰ درصد (۲۰ نفر) پاسخ ارایه نکرده‌اند. در نهایت، سیمای جامعه آماری پژوهش فعلی بیانگر آن است که ۵۰ نفر (۲۰/۲ درصد) زنان سبک زندگی به تنهایی و ۹۲ نفر (۷۷/۷ درصد) با خانواده زندگی می‌کنند و ۵ نفر (۲/۰ درصد) جواب ارایه نکردند.

۲- آسیب‌پذیری زنان

این تحقیق به پیروی از سایر محققان ملی و بین‌المللی، احساس آسیب‌پذیری را در چهار بُعد احساس ناتوانی دفاع خود، دفاع از خانه، فرار کردن و میزان جبران ضررهای جانی و مالی وارد شده به شما، چقدر ممکن است طول بکشد در چهار پرسش سنجیده شده است. آسیب‌پذیری به معنای قربانی شدن و تسلیم در مواجهه با جرم و ناامنی است. آسیب‌پذیری فیزیکی به معنایی بی‌دفاع بودن در برابر حملات، ناتوانی برای مقابله با حملات و مواجه شدن با پیامدهای دهشتناک فیزیکی و عاطفی ناشی از حملات است (عشایری، ۱۳۹۷: ۲۵۳). آسیب‌پذیری اجتماعی حالتی است که فرد خود را در مقابل خطر آسیب‌پذیر و برای اتفاقات ناگوار در آینده مستعد می‌بیند (پرلف، ۱۹۸۳). برای سنجش احساس آسیب‌پذیری از طیف لیکرت به شرح زیر استفاده شده است:

جدول شماره ۱- احساس آسیب‌پذیری زنان شهر کابل را نشان می‌دهد. میانگین میزان آسیب‌پذیری زنان در جنبه آسیب‌پذیری (در صورتی که ناچار شوید توان فرار دارید) در حد متوسط است و میزان آسیب‌پذیری سایر موارد را کمتر از متوسط نشان می‌دهد.

جدول شماره ۱- میزان میانگین آسیب‌پذیری زنان

شماره	عبارات	میانگین
۱	تا چه حد می‌توانید از خود دفاع کنید	۱/۹۴
۲	چقدر می‌توانید از خانه و زندگی تان دفاع کنید	۱/۸۷
۳	در صورتی که ناچار شوید توان فرار دارید	۲/۰۵
۴	جبران ضررهای جانی و مالی وارده شده به شما، چقدر ممکن است طول بکشد	۱/۷۱

یافته‌های توصیفی تحقیق در جدول شماره ۲- نشان می‌دهد که ۳/۲ درصد زنان در شهر کابل احساس آسیب‌پذیری نمی‌کنند و ۹/۵ درصد در کم، ۲۱/۳ درصد در حد متوسط، ۲۱/۳ درصد در حد زیاد احساس آسیب‌پذیری دارند و ۴۵/۸ درصد پاسخی ارائه نکرده‌اند.

جدول شماره ۲- توزیع فراوانی زنان بر حسب احساس آسیب‌پذیری							
۱	آسیب‌پذیری	زیاد	متوسط	کم	اصلا	بی پاسخ	جمع
۲	درصد	۲۱/۳	۲۱/۳	۹/۵	۳/۲	۴۵/۸	۱۰۰

۳- اقداماتی محافظتی زنان

موضوع تدابیر و اقدامات محافظتی نیز از عوامل مرتبط و تبیین‌کننده احساس ناامنی است. در بخش اقدامات حفاظتی، امروزه دوربین‌های مداربسته یکی از شناخته‌ترین وسایل امنیتی موجود برای پیشگیری از قربانی شدن است (دیتون، ۲۰۰۰). در پژوهش حاضر با استفاده از منابع مختلف، از هفت اقدام یا تدبیر محافظتی به شرح جدول زیر، پرسش شده است.

جدول شماره ۳- میزان اقداماتی محافظتی زنان		
شماره	عبارات	میانگین
۱	نصب دزدگیر برای منزل	۱/۳۶
۲	استفاده از قفل‌های اضافی و نصب محافظه پنجره	۱/۶۷
۳	نگهداری سگ	۲/۰۲
۴	حمل وسیله ای برای دفاع از خود (اسپری، قاقچو، سلاح...)	۲/۰۰
۵	قفل کردن درب منزل هنگام حضور در منزل	۱/۷۷
۶	سپردن منزل به افراد مطمئن هنگام مسافرت	۱/۸۸
۷	قفل کردن درب موتر هنگام رانندگی (در صورت داشتن ماشین)	۱/۲۵

جدول شماره ۴- میزان تعداد اقدامات محافظتی را که زنان در شهروندان کابل انجام داده‌اند، به نمایش می‌گذارد. از مجموع زنان، ۴۸/۳ درصد آن‌ها هیچ اقدام محافظتی انجام نداده‌اند؛ در حالی که ۵۱/۷ درصد از زنان اقدامات محافظتی هفت‌گانه را انجام داده است.

جدول شماره ۴- انجام اقدامات محافظتی زنان	
انجام اقدامات حفاظتی	درصد

انجام داده	۵۱/۷
انجام نداد	۴۸/۳
جمع	۱۰۰

یکی از اقدامات پیشگیرانه و محافظتی برای کنترل احساس امنیت زنان در اکثر مواقع انجام می‌دهند، استفاده از خودروهای مسافربری شخصی^۱ است. به همین دلیل، در این تحقیق رابطه استفاده از مسافرکش شخصی و احساس امنیت بررسی شده که نشان می‌دهد ۴۵/۷ درصد زنان که در داخل شهرکابل از این وسیله استفاده می‌کنند، اصلاً ناامنی را احساس نمی‌کنند؛ در حالی که ۲۷/۵ درصد زنان در شهرکابل که از مسافرکش‌های شخصی استفاده نمی‌کنند، احساس ناامنی دارند. همچنین ۴/۲۷ درصد زنان پاسخ ارائه نکرده‌اند.

درصد	تعداد	آیا معمولاً از تاکسی‌های شخصی که مسافر کشی می‌نماید استفاده می‌کنید
۴۵/۷	۱۱۳	بلی، استفاده می‌کنم
۲۷/۵	۶۷	خیر، خیر استفاده نمی‌کنم
۲۷/۴	۶۵	بی‌پاسخ
۱۰۰	۲۴۷	جمع

۴- احساس امنیت زنان

بر اساس یافته‌های کمیته فرانسوی مطالعات خشونت، احساس ناامنی عمومی مردم به‌نوبه خود به احساس تشدید بزهکاری دامن می‌زند (ژورژپیکا، ۱۳۹۳: ۹۱). نگرانی از امنیت بر حسب سن و جنس متغیر است: اشخاص کهن‌سال و زنان بیشتر از دیگران از جرم وحشت دارند. این امر، نه‌تنها نتیجه مقاومت فیزیکی کمتر، بلکه ناشی از انزوای آنان و حتی جمع این دواست. زنان جوان از تعرض جنسی، کیف‌قاپی، زورگیری یا تعرض‌های ارتكابی در پارکینگ‌های خلوت وحشت دارند (ژورژپیکا، ۱۳۹۳: ۹۱).

در تحقیق فعلی، احساس امنیت به پیروی از تحقیقات عبدالملکی،^۲ ۱۳۹۵ عشایری، ۱۳۹۸، سیدزاده و کرمانی، ۱۳۹۲ در نظر گرفته شده است. بر اساس داده‌های آماری تحقیق، نتایج بیانگر آن است که از میان جرائم نامبرده‌شده، میانگین^۲ احساس ناامنی زنان در شهرکابل به‌ترتیب بیشترین میانگین، به شرح زیر بیان شده است: پذیرفتن خوراکی از زنان ناشناس دارای ۳/۰۳ میانگین؛ حضور زنان در پارک‌ها و مراکز تفریحی در شب ۲/۹۱ میانگین؛ تردد زنان با ماشین‌های شخصی که مسافر کش می‌کنند ۲/۷۷، حمل پول نقد ۲/۷۵ میانگین؛ پارک خودرو در خیابان برای زمان طولانی ۲/۷۳ میانگین؛ بیرون رفتن زنان از خانه در طول روز و شب به‌تنهایی ۲/۶۹ میانگین؛ تنها بودن زنان در خانه در طول شب و روز ۲/۴۸ میانگین می‌باشد.

شماره	عبارات	میانگین
۱	از تنها بودن زنان در خانه در طول روز و شب	۲/۴۸

۱. در شهرکابل در کنار تاکسی‌های رسمی زردرنگ، تعداد زیادی از مردم با خودروهای شخصی‌شان شهروندان را از یک نقطه شهر به نقاط دیگر شهر جابه‌جا می‌کنند. در این پژوهش از زنان پرسیده‌ایم که آیا از این وسیله برای مسافرت‌های داخل شهری استفاده می‌کنند و اگر بله، هنگام استفاده، چقدر احساس امنیت دارند.

۲. برای محاسبه میانگین، ترس از جرم از ۵ محاسبه شده است.

۲/۶۹	بیرون رفتن زنان از خانه در طول روز و شب به تنهایی	۲
۲/۷۳	پارک خودرو در سرک برای زمان طولانی	۳
۳/۰۳	پذیرفتن خوراکی زنان از افراد ناشناس	۴
۲/۷۵	از حمل پول نقد	۵
۲/۹۱	حضور زنان در پارکها و مراکز تفریحی در شب	۶
۲/۷۷	تردد با ماشینهای شخصی که مسافر کش می‌کند	۷

مطابق جدول شماره ۷، زنان در شهر کابل، ۳/۲ درصد زنان در شهر کابل از هیچ‌یک از موارد بالا این پژوهش اصلاً احساس ناامنی ندارد. ۱۶/۳ درصد زنان در حد کم احساس ناامنی دارند و ۲۲/۷ درصد زنان در حد متوسط احساس ناامنی دارند. در نهایت ۹/۲ درصد از زنان به میزان زیاد احساس ناامنی دارند و ۲۱/۳ درصد زنان در شهر کابل جواب نداده‌اند. اگر احساس ناامنی زنان را از کم به بالا در نظر بگیریم، میزان احساس ناامنی زنان در شهروندان کابل از متوسط به بالا (۷۹/۶ درصد) بوده که بسیار نگران‌کننده به نظر می‌رسد.

۱	احساس امنیت	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	اصلاً	بی پاسخ	جمع
۲	درصد	۲۱/۳	۱۹/۲	۲۲/۷	۱۶/۴	۳/۲	۸/۳	۱۰۰

یافته‌های تحلیلی و بحث

مطالعات نشان می‌دهد افرادی که دارای سواد هستند، احساس ناامنی کمتری دارند. به نظر منطقی است که تحصیلات را شاخص مهمی در سبک زندگی اجتماعی تلقی کنیم (سیدزاده ثانی و کرمانی، ۱۳۹۳: ۱۳۰). آنان که سواد بیشتری دارند، از درآمد بهتری برخوردار هستند و از موقعیت‌های خطرناک دوری کنند و محل‌های کم‌خطری را برای زندگی انتخاب کنند (Hartman, 2011: 13)؛ نجفی ابرنآبادی، ۱۳۹۴؛ هارت من^۱، ۲۰۱۱، عبدالله‌پور، ۱۳۹۱). مطالعه حاضر با آن تحقیقات همسو و زنان که در شهر کابل دارای تحصیلات عالی‌ترند، احساس ناامنی بیشتر احساس می‌نماید. میانگین میزان احساس ناامنی به به ترتیب بیشترین، چنین است: دکتری ۳۴/۱، کارشناسی ارشد ۲/۰۱، کارشناسی ۲۲/۲، دیپلم ۲/۳۱، ابتدایی ۲/۲۰ و بی‌سواد ۳/۸۸ میانگین می‌باشد. نتایج آزمون نشان می‌دهد که بین میزان سواد زنان و احساس امنیت، دارای ضریب همبستگی پیرسون ۰٫۹۹۸ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ گزارش شده است. این ضریب همبستگی نشان می‌دهد که بین دو متغیر رابطه مثبت وجود دارد؛ با زیاد سطح سواد زنان در شهر کابل، میزان احساس ناامنی در آنان کاهش می‌یابد.

تحقیقی در استرالیا و شوروی سابق نشان می‌دهد که وجود احساس ناامنی میان خانواده‌های کم درآمد بیشتر است. افراد نسبتاً کم‌درآمد که در آن محله‌ها زندگی می‌کنند، از کنترل فیزیکی اجتماعی زیادی برخوردار نیستند. از سوی هم میان شغل و درآمد رابطه وجود دارد و معمولاً افراد شاغلی که درآمد خوبی دارند، کمتر از افرادی با شغل‌های پرخطر در معرض تنش و ناامنی قرار دارند (نیکوکار و همت‌پور، ۱۳۹۱: ۱۱۹). نتایج پژوهش فعلی نشان می‌دهد در شهر کابل میانگین احساس ناامنی در بین سربازان زنان بیشتر از دیگران است؛ در حالی که زنان دانشجو، کارمندان، بازنشسته‌ها، خانه‌دارها احساس ناامنی کمتر در شهر کابل دارند. نتایج آزمون میان شاغل بودن زنان و احساس امنیت دارای

ضریب همبستگی پیرسون $0,076$ و سطح معناداری $0/654$ است، رابطه مثبتی نیست، به این معنی که احساس ناامنی در میان تمام زنان شهر کابل به صورت یکسان وجود دارد. وضعیت عدم تأهل از جمله عوامل مهمی در قربانی شدن زنان است؛ چراکه افراد مجرد حس مسئولیت کمتری دارند و همچنین به دلیل وقت آزادتر، بیشتر در جامعه حضور دارند. همین حضور پررنگتر شاید از علت‌های قربانی شدن بیشتر آن‌ها نسبت به زنان متأهل باشد (نقی‌پور جاوی، 1397 : 47). فرارو و وار نیز معتقدند، احساس ناامنی زنان پیر ناشی از آسیب‌پذیری فزاینده آنان است (سیدزاده و کرمانی، 1399). تحقیق حاضر بیان می‌کند در شهر کابل زنان جوان و مجرد نسبت به سایر زنان احساس ناامنی بیشتر دارند. بررسی خروجی ضریب همبستگی پیرسون میان وضعیت تأهل و احساس ناامنی زنان، دارای ضریب همبستگی ($0/055$) و سطح معناداری ($0/014$) است، تایید می‌کند که رابطه آماری معناداری میان متغیر وضعیت تأهل و احساس ناامنی دیده می‌شود.

پذیرفته شده | در انتظار انتشار | نسخه‌ی اولیه | ویراستاری نشده
Accepted | Awaiting Publication | Draft Version | Unedited

شیوه زندگی زنان در میزان احساس ناامنی در میان زنان می‌تواند مؤثر واقع شود. تحقیق حاضر بیان می‌کند که احساس ناامنی در میان زنان که در شهر کابل به تنها زندگی می‌کنند، بیشتر از زنان است که با خانواده زندگی می‌کنند. بر علاوه آن نتایج همبستگی اسپرمن سطح ضریب همبستگی $0,785$ ، و سطح معناداری $0/000$ ارتباط معنادار میان شیوه زندگی زنان و احساس ناامنی شان را در شهر کابل تأیید می‌کند.

علاوه بر سایر متغیرهای جمعیت شناختی، میزان احساس ناامنی در زنان ساکن خانه‌های ویلایی و خانه‌های آپارتمانی در شهر کابل چگونه است. نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد که میزان احساس ناامنی در نوع خانه‌های ویلایی بیشتر از خانه‌های آپارتمانی است. علت این است که اولاً در افغانستان زندگی آپارتمان‌نشینی چندان مرسوم نیست و ثانیاً به نظر می‌رسد که افراد احساس ناامنی می‌کند جرم در خانه ویلایی بیشتر از خانه آپارتمانی است و با زندگی آپارتمانی آشنایی چندانی ندارند (یوسفی، 1401) و تحقیق حاضر با آن همسو نیست، زنان که در خانه ویلایی یا آپارتمانی زندگی می‌کنند احساس ناامنی یکسان دارند. نتایج آزمون اسپرمن بیان می‌کند که ضریب همبستگی آموزن $0/075$ - و سطح معناداری آن $0/132$ است، رابطه معنادار میان دو متغیر مشاهده نمی‌شود.

فرضیه دیگری که در این تحقیق مطرح می‌شود، این است، آیا به هر میزان احساس آسیب‌پذیری زنان در شهر کابل بیشتر باشد، احساس ناامنی او بیشتر خواهد بود. به پیروی از عشایری، 1397 : 253 و پرلف، 1983 میان آسیب‌پذیری زنان و احساس ناامنی آنان ارتباط است. به تعقیب آن این تحقیق با سایر تحقیقات همسو است. با بیان اینکه، زنان شهر کابل از جهات مانند مجرد بودن، جوان بودن، مسن بودن، جامعه مردسالار آسیب‌پذیراند و احساس ناامنی در آنان بیشتر از سایر افراد جامعه هستند؛ میزان احساس ناامنی در آنان افزایش می‌یابد. هرچه آسیب‌پذیری زنان در حد زیاد و متوسط باشد، حس ناامنی در ایشان بیشتر ایجاد می‌شود، نتایج آماری هم آن را تأیید می‌کند. بررسی ضریب همبستگی کندال و سطح معناداری آزمون مدنظر در پژوهش حاضر نشان می‌دهد که میان احساس ناامنی زنان و آسیب‌پذیری آنان در شهر کابل رابطه معنادار وجود دارد.^۲

موضوع دیگری که همیشه در جامعه بشری، میان جرم شناسان محور بحث است، این است که اقدامات محافظتی بیشتر، به کاهش احساس ناامنی زنان می‌انجامد.

در تأیید آن، مطالعه میدانی برخی پژوهشگران نقش و تأثیر اقدامات محافظتی بر احساس ناامنی را نشان می‌دهند و مدعی‌اند که هرچه میزان اقدامات محافظتی از سوی زنان در جامعه بیشتر باشد، احساس ناامنی در آنان کاهش می‌یابد (عبدالملکی، 1397 ؛ گاروفالو، 1981). این نظر با نتایج پژوهش فعلی همجهت است: در شهر کابل، تجربیات عینی و مشاهدات نشان می‌دهد زنانی که اقدامات محافظتی بیشتری انجام داده‌اند، احساس امنیت در آنان به مراتب کمتر از زنانی است که چنین اقداماتی انجام نداده‌اند. شاید یکی از دلایل عمده نتیجه فوق این باشد که شهر کابل همواره از زنان قربانی گرفته و از طرفی هم حکومت توان ایجاد امنیت زنان را ندارد؛ از این‌روز زنان به‌منظور جلوگیری از قربانی شدن اقدامات محافظتی را انجام می‌دهند و نسبت به افرادی که اقدامات محافظتی انجام نداده‌اند، احساس امنیت بیشتر می‌کنند. به تأیید آن، نتیجه آزمون همبستگی اسپرمن^۳ چنین وضعیت را تأیید می‌کند که میزان احساس امنیت در زنان که اقدامات محافظتی انجام می‌دهد مراتب کمتر از زنانی است که این اقدامات را انجام نمی‌دهد.

1. Perlof

^۲ - (ضریب همبستگی کندال $0/744$ و سطح معناداری $0/000$).

^۳ - ضریب همبستگی اسپرمن $0/110$ و سطح معناداری $0/000$.

همچنان پژوهش حاضر نشان می‌دهد زنانی که در شهر کابل از تکسی مسافرکش شخصی استفاده می‌کنند، میزان عدم امنیت آنان به مراتب بیشتر از افرادی است که از تکسی مسافرکش شخصی استفاده نمی‌کنند. نتیجه آزمون کندال^۱ همچنین نتیجه را تایید می‌کند.

نتیجه‌گیری

یافته‌های توصیفی و تحلیلی این تحقیق نشان می‌دهد که در باره ارتباط میان اقدام محافظتی، آسیب‌پذیری زنان و امنیت آنان در افغانستان کمتر محققین به آن پرداخته است. در حالی‌که داده‌های آماری ارتباط میان این متغیرها را مثبت ارزیابی می‌کند. تاریخچه موضوع و مدل مفهومی فوق نشان می‌دهد که متغیرهای مانند تحصیلات زنان، وضعیت تاهل زنان، شاغل بودن زنان، سبک زندگی زنان، انجام اقدامات محافظتی زنان و آسیب‌پذیری زنان در امنیت و عدم امنیت آنان موثر است و هر کدام عوامل بیان‌کننده احساس ناامنی برای زنان در شهر کابل است.

از این‌رو، نتیجه‌گیری این تحقیق نشان می‌دهد که زنان که در شهر کابل دارای سوادکمتراند، احساس ناامنی بیشتر دارند. در صورت فراهم شدن بستر آموزش برای زنان در شهر کابل، میزان احساس ناامنی میان آنان کاهش پیدا می‌کند. همچنان زنان که در صفوف سربازی مصروف هستند به نسبت سایر زنان شاغل ناامنی بیشتری در شهر کابل درک می‌نمایند. زنان مجرد، بنا به استناد بودن جامعه مردم‌محور، سنتی شهر کابل و آسیب‌پذیر بودن آنان، احساس ناامنی زیادتری به نسبت به سایر زنان دارند و بخصوص زنان که سبک زندگی شان به صورت تنهای و در ساکن خانه ویلایی‌اند، بیشتر از همه این عدم امنیت را احساس می‌کنند. علاوه بر متغیرهای جمعیت شناختی، زنان که در شهر کابل احساس آسیب‌پذیری دارند، احساس ناامنی نزد آنان بیشتر بوده؛ در حالی‌که در سایر زنان چنین وضعیت هرگز مشاهده نمی‌شود. در کنار آن زنان که در شهر کابل به دفعات اقدامات محافظتی را انجام می‌دهد آرامش و امنیت بیشتر نسبت به سایر زنان دارند.

بنابراین کاهش ناامنی در میان زنان در شهر کابل و سلامت روحی و روانی شهروندان به خصوص طبقه آسیب‌پذیر موارد زیر به نهادهای دولتی و غیر دولتی پیشنهاد می‌گردد:

- ۱) توجه به طبقه آسیب‌پذیر جامعه (زنان، کودکان، معیوب و معلول، بزرگسالان).
- ۲) بیان ضرورت و اهمیت اقدامات محافظتی و ارتباط آن با امنیت زنان.
- ۳) ترویج فرهنگ سبک زندگی مشترک میان خانواده‌ها.
- ۴) اطلاع‌رسانی و حمایت از امنیت مالی و جانی زنان و خانواده در سطح شهر توسط پلیس.
- ۵) اتخاذ تدابیر محافظتی برای زنان در محیط‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی.
- ۶) تشویق و ترغیب انجام تحقیقات مرتبط با این موضوع در دانشگاه‌ها و مراکز علمی کشور.

منابع

الف- منابع فارسی

- ۱) بیات، بهرام. (۱۳۸۷). تبیین جامعه‌شناختی احساس امنیت در بین شهروندان تهرانی، با تأکید بر نقش پرداخت رسانه‌ای و سرمایه اجتماعی، مطالعات جامعه‌شناختی، سال ۱۶، شماره ۳۵، ۱۱۵-۱۳۲.
- ۲) خواجه نوری، یاسمن و نیازپور، امیرحسن. (۱۴۰۳). کنشگری پیشگیرانه پلیس در «قانون حمایت از اطفال و نوجوانان» ۱۳۹۹. دوفصلنامه تحقیق و توسعه در حقوق کیفری و جرم‌شناسی، (۲)، [doi: 10.22034/jclc.2025.2048674.1132](https://doi.org/10.22034/jclc.2025.2048674.1132)

^۱ -ضریب همبستگی کندال ۰/۱۲۴ و سطح معناداری ۰/۰۰۱

- ۳) سیدزاده ثانی، سید مهدی و سعید کرمانی. (۱۳۹۲). *ترس از جرم در مشهد: میزان و عوامل*. پژوهش‌نامه حقوق کیفری، سال ۴، شماره ۲.
- ۴) شاهپوری، تهمینه و بشیریه، تهمورث. (۱۴۰۴). بررسی پیش‌بینی‌های بزه‌دیدگی جنسی از منظر مدل تلفیقی. *دوفصلنامه تحقیق و توسعه در حقوق کیفری و جرم‌شناسی*، ۲(۳)، ۲۷۷-۳۰۷. [doi: 10.22034/jelc.2025.2047336.1128](https://doi.org/10.22034/jelc.2025.2047336.1128)
- ۵) صدیقی سروسنتانی، رحمت‌الله و نوروز نیمروزی. (۱۳۸۹). *بررسی ارتباط بین مشارکت در روابط همسایگی و احساس امنیت در محلات شهر مشهد*. مجله دانش انتظامی، شماره ۲.
- ۶) عبدالملکی، احمد و همکاران. (۱۳۹۵). *مصرف رسانه‌ای و ترس از جرم در شهر تهران*. پژوهش‌های ارتباطی، ۲۳(۸۸)، ۵۳-۷۱.
- ۷) عشایری، عبدالملکی. (۱۳۹۷). *تبیین جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر ترس از جرم در بین شهروندان تهران*. رساله دکتری رشته جامعه‌شناسی- گرایش مسائل اجتماع ایران، دانشگاه کاشان.
- ۸) محمدی‌پور، محمدرضا و مهشید قربانیان. (۱۳۹۶). *ترس از جرم در فضای شهر؛ شناسایی مؤلفه‌های مکانی اثرگذار بر کنترل ترس و افزایش امنیت اجتماعی بر پایه چهارچوب‌های نظری*. مجله هنر و معماری شهرسازی آرمان‌شهر، شماره ۱۹.
- ۹) نجفی ابرندآبادی، علی‌حسین و جمعی از نویسندگان. (۱۳۸۴). *دانشنامه بزه‌دیدگی‌شناسی و پیشگیری از جرم*. ج ۱ و ۲، مرکز تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا، تهران: میزان.
- ۱۰) نیکوکار، حمیدرضا. (۱۳۹۰). *بررسی بزه‌دیدگی‌شناختی ترس از جرم*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. رشته حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبایی.

ب- منابع غیر فارسی

- 11) Baron, S. W. (2011). **Street youths' fear of violent crime**. *Deviant Behavior*, 32(6), 475-502.
- 12) Choi, J., & Merlo, A. V. (2021). **Gender identification and the fear of crime: do masculinity and femininity matter in reporting fear of crime?**. *Victims & Offenders*, 16(1), 126-147.
- 13) Cook, C. L., & Fox, K. A. (2011). **Fear of property crime: Examining the effects of victimization, vicarious victimization, and perceived risk**. *Violence and victims*, 26(5), 684-700.
- 14) Ditton, J. (2000). **Crime and the city**. *British Journal of Criminology*, 40(4), 692-709.
- 15) Ferraro, K. F. & Grange, R. L. (1987). **The measurement of fear of crime**. *Sociological inquiry*, 57(1), 70-97.
- 16) Garofalo, J. (1981), **The fear of crime: causes and consequences**, *Journal of Criminal Law and Criminology* 72(2): 839.
- 17) Hartman, C. C. (2011). **Be Afraid... Be Very Afraid: Factors Influencing the Fear of Victimization** (Doctoral dissertation, Youngstown State University).
- 18) Henson, B., Reyns, B. W., & Fisher, B. S. (2013). **Fear of crime online? Examining the effect of risk, previous victimization, and exposure on fear of online interpersonal victimization**. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 29(4), 475-497.
- 19) Jansson, K. (2007). *British Crime Survey-measuring crime for 25 years*. London: Home Office.
- 20) Lee, H. D., Reyns, B. W., Kim, D., & Maher, C. (2020). **Fear of crime out west: Determinants of fear of property and violent crime in five states**. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 64(12), 1299-1316.

- 21) Perloff, L. S. (1983). **Perceptions of vulnerability to victimization**. Journal of Social Issues, 39(2), 41-61.
- 22) Rader, N. E., Rogers, S. A., & Cossman, J. S. (2020). **Physical health, mental health, and fear of crime among college students: A consideration of sex differences**. Violence against women, 26(1), 3-23.

Reference

- 1) Abdol Maleki, Ahmad et al. (2016). **Media Consumption and Fear of Crime in Tehran**. Journal of Communication Research, 23(88), 53-71. "(in Persian)"
- 2) Ashayeri, Abdol Maleki. (2018). **Sociological explanation of factors affecting fear of crime among Tehran citizens**. PhD thesis in Sociology - Iranian Social Issues, Kashan University. "(in Persian)"
- 3) Baron, S. W. (2011). **Street youths' fear of violent crime**. Deviant Behavior, 32(6), 475-502.
- 4) Bayat, Bahram. (2008). **Sociological explanation of the feeling of security among Tehrani citizens, with emphasis on the role of media payment and social capital**, Journal of Sociological Studies, Year 16, Issue 35, 115-132. "(in Persian)"
- 5) Choi, J., & Merlo, A. V. (2021). **Gender identification and the fear of crime: do masculinity and femininity matter in reporting fear of crime?**. Victims & Offenders, 16(1), 126-147.
- 6) Cook, C. L., & Fox, K. A. (2011). **Fear of property crime: Examining the effects of victimization, vicarious victimization, and perceived risk**. Violence and victims, 26(5), 684-700.
- 7) Ditton, J. (2000). **Crime and the city**. British Journal of Criminology, 40(4), 692-709.
- 8) Ferraro, K. F. & Grange, R. L. (1987). **The measurement of fear of crime**. Sociological inquiry, 57(1), 70-97.
- 9) Garofalo, J. (1981), **The fear of crime: causes and consequences**, Journal of Criminal Law and Criminology 72(2): 839.
- 10) Hartman, C. C. (2011). **Be Afraid... Be Very Afraid: Factors Influencing the Fear of Victimization** (Doctoral dissertation, Youngstown State University).
- 11) Henson, B., Reynolds, B. W., & Fisher, B. S. (2013). **Fear of crime online? Examining the effect of risk, previous victimization, and exposure on fear of online interpersonal victimization**. Journal of Contemporary Criminal Justice, 29(4), 475-497
- 12) Jansson, K. (2007). **British Crime Survey-measuring crime for 25 years**. London: Home Office.
- 13) Khajeh Noori, Yasman and Niyaz pour, Amir Hossein. (1403). **Preventive Police Activism in the Law for the Protection of Children and Adolescents 1399**. Journal of Research and Development in Criminal Law and Criminology, Volume 1, Number 2. [10.22034/jclc.2025.2048674.1132](https://doi.org/10.22034/jclc.2025.2048674.1132) "(in Persian)"
- 14) Lee, H. D., Reynolds, B. W., Kim, D., & Maher, C. (2020). **Fear of crime out west: Determinants of fear of property and violent crime in five states**. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 64(12), 1299-1316.
- 15) Mohammadi pour, Mohammad Reza and Mahshid Ghorbani. (2017). **Fear of crime in urban space; Identifying spatial components affecting fear control and increasing**

- social security based on theoretical frameworks.** Journal of Armanshahr Urban Planning Art and Architecture, Issue 19. "(in Persian)"
- 16) Najafi Abrandabadi, Ali Hossein and a group of authors. (2005). **Encyclopedia of Victimology and Crime Prevention.** Vol. 1 and 2, NAJA Preventive Police Applied Research Center, Tehran: Mizan. "(in Persian)"
- 17) Nikokar, Hamid Reza. (2011). **A victimology study of fear of crime. Master's thesis.** Criminal Law and Criminology, Allameh Tabatabaei University. "(in Persian)"
- 18) Perloff, L. S. (1983). **Perceptions of vulnerability to victimization.** Journal of Social Issues, 39(2), 41-61.
- 19) Rader, N. E., Rogers, S. A., & Cossman, J. S. (2020). **Physical health, mental health, and fear of crime among college students: A consideration of sex differences.** Violence against women, 26(1), 3-23.
- 20) Sedighi Sarvestani, Rahmatullah and Nowruz Nimrozi. (2009). **Investigating the relationship between participation in neighborhood relations and sense of security in neighborhoods of Mashhad city.** Journal of Police Science, Issue 2. "(in Persian)"
- 21) Seyyed zadah Sani, Seyyed Mehdi and Saeed Kermani. (2013). **Fear of crime in Mashhad: extent and factors.** Journal of Criminal Law Research, Year 4, Issue 2. "(in Persian)"
- 22) Shahpouri, Tahmineh and Bashirieh, Tahmurth. (1404). **Investigating the predictions of sexual victimization from the perspective of the insemination model.** Journal of Research and Development in Criminal Law and Criminology, Volume 2, Number 3. [10.22034/jclc.2025.2047336.1128](https://doi.org/10.22034/jclc.2025.2047336.1128) "(in Persian)"